

KUDEB'İN ÇALIŞMALARINI UZMANLARA SORDUK

Başarılı uygulamaların altyapısı...

► Belediyelerin, KUDEB'lerin kurulması ve geliştirilmesi aşamasında üniversitelerden katkı alması doğru ve yapıcı bir karar. Yine de belediyelerin politik özelliği, bakım onarım izinlerinin verilmesi ve izlenmesi konularında yapılan çalışmaların sağlıklı bir hız ve doğrultuda ilerlemesini zorlaştırabilir.

İstanbul'da KUDEB, ilçe belediyelerinin sorumlu personeline kurslar veriyor; bu bilinçlendirme açısından fayda sağlamaktadır. Böylece sorunların daha çok bilgiyle çözülmesine zemin hazırlanması olumlu bir adımdır.

KUDEB'in çalışmalarını farklı bölgelere yayması çok iyi olur, mesela Bakırköy ve çevresinde de örnek uygulamalar yapılabilir. Onarımlar bir yandan ev sahiplerine destek sağlarken, diğer yandan da diğer semt sakinlerinin yapılarını onarabileceği

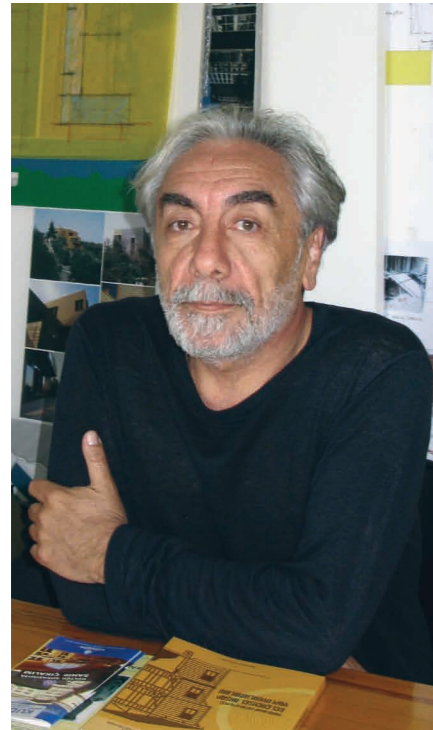

İTÜ Mimarlık Fakültesi Restorasyon Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Zeynep Ahunbay

gerçeğini görmelerini sağlamakta ve çevrenin kalitesinin yükselmesine yol açmaktadır.

KUDEB'in kapsamlı bir atılımı var. Ahşap Atölyesi Eğitimi ve uygulamalarıyla başarılı çalışmalara imza attı. Umarım Taş Atölyesi de başarılı olur. Yerel yönetimler dünyanın pek çok yerinde şehirlerin korunmasına öncülük etme konumundadırlar. Kentin korunmasıyla ilgili planlama ve uygulama çalışmalarının önemli bir kısmı belediyelere aittir. Belediyelerin eski eser onarımları için vatandaşlara malzeme temini ve projelendirme konularında teknik yardım sağlaması, destek olması gerekiyor. KUDEB uygun malzeme kullanımı için rapor vererek, kalifiye işçilik için eğitim veya yönlendirme yaparak koruma alanlarında başarılı uygulamaların altyapısını oluşturma yönünde ilerlemektedir.

Yaptığınız iş çok önemli..

Mimar Nevzat Sayın

► Kimse kötü değil ama tahminlerin ötesinde cahillikler yapılıyor. Anıtlar Kurulu'nda bazı insanlar var ki koruma hakkında doğru düzgün bir fikri yok. Nesne mi, hayat mı, çevre mi? Ne korunacak? Bunun cevabını ortaya koymak gerekli. Korunması gereken bir yapıya bizde ya Dolmabahçe Sarayı muamelesi yapılır ya da kaderine terk edilir. Ortasını bulamadık. Kurullardan bir sürü proje geçirdik, ama anlayışlı bir ilişki kuramadık.

Korumada, teknolojik olarak sürdürülebilecek olanı korumak, yaşatmak ve sürdürmek gerek.. Doküman varsa aynen eskisi gibi yapılması gerek. Avrupa'da savaş sonrası pek çok yer bu şekilde yapılabildi. Buna rağmen Tarihî Yarımada'da ya da eski yapı stoğunun yoğun olduğu bölgelerde dokuyu bozmamak şartıyla modern dünyanın evlerine de

izin vermek lazım.

Yetmişmiş insana ihtiyaç var. Mimarların büyük çoğunluğu ahşap dersi almadığı için malzemeyi tanımazlar. Bugün Türkiye'de ahşap yapı statü hesaplarını yapabilmeyen mühendis bulmanız zordur. Restorasyonlarda strüktürel malzemenin korunması çok önemli. Ayrıca geleniğin içinde olarak sürdürülebilir bir bilgi var, ahşap yapının strüktürel yapısını çözüp, anlayıp, anlatamadığımız, bu bilginin aktarımını yapamadığımız için artık ahşap ustası kalmadı. Oysa bu çok önemli bir bilgiydi. Bu sebeple KUDEB Ahşap Eğitim Atölyesi'nin ahşap ustası yetiştirmesi çok önemli... Daha fazla usta yetiştirmeniz gerekli. Bu şekilde yaptığınız iş çok değerli bir hale geliyor.. KUDEB diğer bütün sorumluluklarını bir yana bırakıp usta yetişirse bile çok faydalı olacaktır.

KUDEB'in çalışmaları umut veriyor

► 2006'da KUDEB'in faaliyete geçmesiyle birlikte, Süleymaniye ve Zeyrek'teki tarihî yapıların korunması konusunda umut verici bir durum oluştu. İBB KUDEB'in çalışmaları Dünya Miras Listesi Raporları açısından önemli bir başlangıçtır. Onarım malzeme ve tekniklerinin tanımlanıp, rapora dönüştürülmesini sağlayan bilimsel ağırlıklı bir laboratuvar ve ahşap koruma atölyesi kurulması, koruma alanında çalışanlara koruma kuramı tarihinden çağdaş korumaya dek uzanan teorik eğitim verilmesi

ve yayınladığınız kitaplar gayet yararlı çalışmalar. Endişelerimiz ve çabalarımızın hedefi ortak. Basit onarım gerektiren yapıları, özgün detaylarına önem vererek KUDEB kurtarıyor, ama tercih edilen bazı renklerde şüphelerim var. Sanırım KUDEB'in yeni renk seçimlerinde biraz daha duyarlı olması gerekli. KUDEB olarak Süleymaniye ve Zeyrek'te yaptığınız onarımları okullarda tanıtmak, yazın sokak aktivitelerinde bulunmak, halkın konuyla daha fazla bütünleşmesini sağlayacaktır diye düşünüyorum.

ICOMOS Türkiye Ulusal Komitesi Başkanı Prof. Dr. Nur Akın

KUDEB'e biraz daha yetki...

► Çalışmalarınızı takdirle izliyorum. Eskiden basit onarım yapmaktan kaçınılır ve yapı yıkılarak betondan tekrar inşa edilirdi. Biz

bu yanlışlardan geç de olsa vazgeçtik. Ahşap binaların onarımı daha ucuza tamir edilebileceğini tecrübelerimizle öğrendik. Ça-

lıştığım kurullarda ve ortamlarda özgün malzeme kullanımı konusunda her zaman büyük mücadele verdim. Sonunda görüşlerimi kabul ettirebildim. KUDEB'in bakım, onarım izinleri vermesi, Tarihî Yarımada'da örnek çalışmalar yapması İstanbul adına bir kazanımdır. Bence bakım onarım, kapsamının biraz daha genişletilmesi gerek.

Örneğin çatı onarımlarında örtü değiştirilebiliyor. Ancak bu esnada % 20 oranında aşırı çürük mertekler de değiştirilebilmelidir. Ahşap cephe kaplamaları dahi % 10 - % 20 oranında özgün malzeme kullanılarak değiştirilebilmelidir. Bunların yanı sıra döşeme kaplamaları ve süs unsurunun bulunmadığı çıta baskılı yalın tavanlar bile belli oranlar konularak bakım onarım kapsamına alınmalıdır. Mevcut yasaların, yönetmeliklerin ve ilke kararlarının ilgili maddeleri revize edilerek bu esneklik kazandırılabilir.

Prof. Dr. Cengiz Erzurum

Kudeb aktif korumanın ilk örneklerini gösteriyor

► İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulmuş olan KUDEB olarak sizlerin faaliyetlerini izlemektedirim. Yeni bir yapılanma olması nedeniyle sürecin daha çok başındayız, fakat ilk tespitlerim olarak şunları belirtebilirim; bugün itibarıyla aktif koruma döneminin örnekleri olarak değerlendirebileceğimiz İBB KUDEB tarafından yürütülen bakım, onarım çalışmaları bu dönemin ilk örnekleri olacaktır. Yönetmelik gereği bu birimin tescilli yapılarda denetlediği basit onarım kapsamındaki işlerin yanı sıra çok daha önemli gördüğüm diğer görevleri vardır. Bu kapsamda ele alındığında ilgili kurul kararlarının alandaki uygulanmasının denetlenmesinde KUDEB'ler doğrudan yetkili kılınmışlardır. Bu görev koruma uygulamaları açısından bir devrim niteliğindedir. Çünkü şimdiye kadar hiçbir koruma projesinin onaylandığı şekliyle uygulandığına maalesef şahit

olmadım. Bu açıdan KUDEB'in bu çok önemli işlevi yerine getireceğini ümit ediyorum. Ben KUDEB'leri kurulların aldığı kararları takip edecek ve alanda yönetecek bir kurum olarak görüyorum; fakat şu andaki uygulama tam olarak böyle değil. Kurullardan daha bağımsız ve tümüyle basit onarım konularına odaklanarak çalışılıyor. İlçelerdeki KUDEB'leri

ise henüz erken buluyorum. Bazı örnekleri görünce irkildim. Bu açıdan bakınca ilçelerdeki oluşumların tekrar gözden geçirilmesini uygun buluyorum. Türkiye'de en büyük eksiklerimiz kurullararası koordinasyon sağlamamız. Kapasite geliştirmek için birlikte iş üretmek gerekiyor. İletişim çok önemli, aksi takdirde başarı sağlanamıyor.

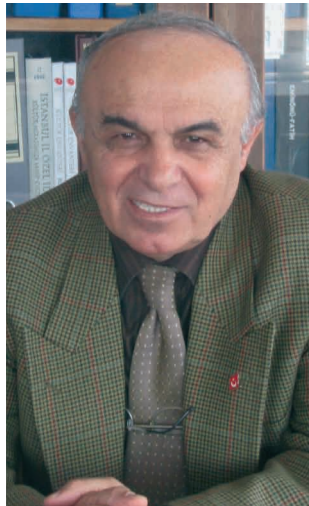

Doç. Dr. İclal Dinçer

Nitelikli kadro nitelikli işler...

► Alanında uzman kişilerden oluşturduğunuz iyi bir kadronuz var, danışmanlarınızın bilgi birikimleri de sizin çalışmalarını hızlandırıyor.

Hem Konservasyon Laboratuvarı hem de

İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürü Dr. Hüseyin Kaya

Ahşap Eğitim Atölyesi'nin çalışmalarını kısa sürede bahsettiğimizde anıtların korunması ve onarımının sağlanması için taş ustaları ve taş eğitim alanlarında önemli bir boşluğu dolduracak.

Bu çalışmalar eski eserlerin korunması adına atılan büyük adımlar.

Bakım, onarım çalışmalarında malzeme bilgisi çok önemli, taşı da ahşabı da tanımak ve müdahale şekline belirlemek gerekiyor. KUDEB yaptıklarıyla tanınmaya ve kendinden övgüyle söz ettirmeye başladı. Uzmanlık konularında eğitim vererek yaptığı çalışmalarını yayınlıyor, bu konuda pratik çalışmalar yaparak ve sürekli bünyesini geliştirerek saygın bir konuma gelmiştir.

Başarılarınızın devamını dilerim.

Teknik desteğiniz önemli

► Eski eser rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanması ve onaylatma işleri uzun süreç ve çalışma gerektiren işlerdir. Bazen bu uzun süreç içinde, yapı daha da yıpranmakta, kurtarılması zor bir hale gelmektedir. İBB tarafından kurulmuş olan KUDEB'in yetkileri sayesinde basit onarım izinleri verilebilmekte ve bu zor süreç biraz olsun hafifletmekte ve yapının daha fazla tahribata uğramadan onarımları gerçekleştirilmektedir. Tarihî Yanımda'da tarih, kültür

ve sanat eserlerini, buldukları çevre ile beraber korumak, sağlıklılaştırmak, onararak koruma altına almak ve hayata kazandırmak amacıyla KUDEB'in teknik desteği ile birçok çalışma yapacağımıza inanmaktayım. Ayrıca; KUDEB'in Tarihî Yanımda'da tarih, kültür

Fatih Belediye Başkanı Mustafa Demir

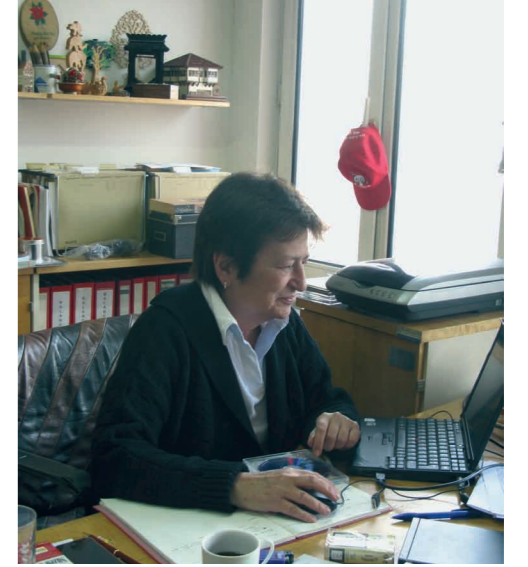
Tek olumlu işi KUDEB yapıyor

► Eskiden, ahşap evler yıkılıp yerlerine betonarme taklitleri yapılıyordu, şimdi ahşap taklitleri yapılıyor. Bazıları bunu bir gelişme olarak görüyor, ama ben ahşap taklidin tarihe yalan söylemek olduğunu düşünüyorum. Ahşap evlerin korunması konusunda İstanbul'da tek olumlu işi KUDEB yapıyor. Yapılan çalışmaların beğeniyorum, oldukça başarılı işler yapılıyor.

Ulusal Ahşap Birliği olarak Zeyrek'te "Tarihe Sağlam Çatı Projesi" kapsamında 2 evin onarımını yaptık, amacımız 50 tane ev onarmaktır ve yapı-

madığımız için çok üzülüyordum. KUDEB'in çalışmaları sayesinde, çatı projesinin de amacına ulaştığını düşünüyorum. Çatı projesinin ve KUDEB'in koruma kavramları aynı, Doğan Hasol'un Mimarlık Sözlüğü'nde tarif edildiği gibi "tarih ya da sanat değeri taşıyan yapıların, doğal değerlerin ya da kent parçalarının yaşamlarını sürdürdürebilmeleri için gerekli önlemleri alma".

Konservasyon Dergisi haberine de çok sevindim hayırlı olsun. Önemli bir boşluğu dolduracak.

Ulusal Ahşap Birliği kurucu üyelerinden, ICOMOS Türkiye Üyesi Kimyacı Emine Erdoğan

Başarınız mutlu ediyor...

► KUDEB'in çalışmalarına takdirle bakmamak elde değil. Bize bırakılan mirasın korunması adına İstanbul Büyükşehir Belediyesi çok güzel bir adım atarak bu birimi kurdu. KUDEB koruma, uygulama ve denetim konusunda ciddi bir görev üstlendi. Son zamanlardaki çalışmaları sebebiyle özellikle KUDEB- Koruma Uygulama Denetim Müdürlüğü'ne çok müteşekkirim. KUDEB, Şimşek Deniz'in varlığı ile ayrı bir misyon üstlendi. KUDEB işin planlaması konusunda oldukça başarılı çalışmalar gerçekleştireyor.

İBB Kültür A.Ş. Genel Müdürü Nevzat Bayhan

KUDEB, kurduğu ahşap ve taş eğitim atölyeleri, yürüttüğü örnek onarım ve koruma çalışmaları ve ilimiz kamu kuruluşlarının ilgili teknik personeline, çeşitli üniversitelerimizde görevli uzman hocalarımızla verdiği restorasyon-konservasyon eğitimi ile artık vazgeçilmez bir birim haline geldi.

Özellikle konservasyon konusunda yapmakta olduğu yayınlar çok beğeniliyor. Kültür A.Ş. olarak gerek omuz omuza gerekse organizasyonunu üstlendiğimiz işlerle biz de şehrimizi 2010'a taşıyacak işleri son hızla sürdürüyoruz...

Derginiz yeni bir açılım sağlayacaktır

► İnsan bilmediği şeye düşman olur. Çeşmelerdeki yazılar, seçim sürecinde yapıtılan afişler vandalizmdir, bu çok üzücü. Eskiden ölümlerden korkulmazdı. Zamanla mezar ve türbeler bilgi eksikliğinden dolayı korkulan yerler oldu. Bizdeki korumacılık bilinci ilkokuldan başlamalı aslında. Şu anda KUDEB tarafından Hüsrev Paşa Türbesi'nde bir bakım-onarım çalışması yürütülüyor. Böyle bir çalışmanın gerçekleşmesi sevindirici bir gelişme. Avrupa'da bu çalışmalar geçen yüzyıl içinde başlamıştı.

Bakmakla sorumlu olduğumuz 117 türbenin ihtiyaçlarını karşılamak için İBB KUDEB'le ortak bir çalışma yaparak bunların iyileştirilmesine gidilmelidir. Koruma kültürünün gelişmesinde örnek çalışmaların sayısının artmasının önemli payı olduğunu düşünüyorum. Derginiz de insanlara bir açılım sağlayacaktır. İnsanlara öncelikle tarihî eserleri sevdirmek gerekiyor ve derginiz bu konuda önemli bir safhadır. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum. İşiniz kolay değil, ama zaten önemli olan zor olanı başarmak.

Türbeler Müze Müdürü Hayrullah Cengiz

KUDEB'e destek vermek gerek

► İstanbul geçen sene Tehlike Altındaki Dünya Mirası Listesi'ne alınmadıysa bunun birinci sebebi İBB KUDEB-Koruma Uygulama Denetim Müdürlüğü'nün yaptığı doğru çalışmalarıdır. Koruma mevzuatları çerçevesinde yürüttüğü Ahşap Eğitim Atölyesi, Konservasyon Laboratuvarı, Taş Eğitim Atölyesi hem Süleymaniye'de hem de Zeyrek'te koruma lehine çok önemli işlere ön ayak oluyor.

Bütün arkadaşlar bu yönde çalışmalarını sürdürdüler. İlk çalışma yapılmıştır.

Anıt eserler doğal etkilere çok açık, bu durum dünyadaki bütün eserler için geçerli. Koruma bilincinin yerleştirilebilmesi için, ilkokula devam eden çocuklara binaların temelleri ve kenarlarındaki çiçekleri öğretmenleri nezaretinde toplatma-

lı, ödül olarak da birer kitap hediye edilmeli. Lise çağındakileri ise anıt eserlerin üzerine çıkarıp temizlik yaptırılmazız lazım.

Tek görevimiz karınca misali sürekli ve sabırla çalışmak. Kültür bir haftada kazanılan bir olgu değildir. O yüzden görevimiz mevcut

kültürü korumak olmalı; çünkü kültür de altın gibi değerli bir varlıktır. KUDEB'in yaptığı koruma, onarım ve denetim sorumluluklarının dışında yaptığı en önemli iş de bilinçlendirme. Dolayısıyla her idarenin KUDEB'e destek vermesi gerektiğine inanıyorum.

İBB Sit Alanları Alan Yönetimi Başkanı İhsan Sarı

Vatandaşa yardımcı oluyor

► Koruma Kurullarında basit bir çatı onarımı için bile onay çıkmaz. KUDEB ise eserlerin içinde yaşayan aileleri doğru yönlendirip kazanmak için oldukça önemli bir konumda bulunuyor.

Bu açıdan bakınca vatandaş yalnız kalmıştı. Sahipleri bu zorluklar karşısında müdahaleleri bazen yapamadı, bazen yarım yamalak tamirlerle idare ettiler, ama iyi ki yapmışlar çünkü bu sayede pek çok yapı ayakta kalabildi. Bu kaçak tamiratlar binaları bugüne getirebildi, yıkıp yok da edebilirlerdi. Önemli olan eserin bir şekilde çekirdeğini korumuş olması. KUDEB bu konuda insanlara el uzattı. Vatandaş bu el uzatmayı da doğru

algıladı. Basit çatı aktarımı, kaplama-doğrama değiştirmek gibi ihtiyaçları projeye gerek duymadan gerçekleştirebilir olduğu ortaya çıktı. İnsanlar artık uzman denetiminde bunu yapabilir hale geldi. Yapıların kolayca korunabileceği bilinci gelişti.

Ahşap binayı korumanın zamanında yapılan müdahalelerle gerçekleştirileceği anlaşılmış oldu. Vatandaştan para almadan fonları kullanarak bu çalışmalar yapılabilir oldu. Büyükşehir Belediyesi bu konuda büyük atılımlar gerçekleştirdi.

Bu sebeple çalışmaların hız kesmeden devam edeceğine ve daha iyi işler ortaya çıkacağına inanıyorum.

İBB -Tarihi Çevre ve Koruma Müdürü Cem Eriş

Semt sakinleri artık KUDEB gönüllüsü olmak istiyor...

► Ali Bey, kısaca sizi tanıyabilir miyiz?

Evet, 59 yaşındayım ve doğma büyüme İstanbulluyum. Üsküdar'da oturuyorum, orası da tarihî dokusunu fazla kaybetmemiş bir semtimiz. Çocukluğumda Koşuyolu'nda oturan bir dostumuza ziyarete giderken II. Mahmud'un yaptırdığı çeşme vardı, Bir de Beykoz'da Karakulak suyu, her geçişte hayran hayran bakardım, hafızama kazınmış çeşmelerin güzelliği... Burada da II. Mahmud'un kitabeli bir çeşmesi var. Esas babam meraklıydı, zaman zaman evimize yakınındaki farklı çeşmelere su almaya giderdik... Bence, su yoksa hayat olmaz. Biz de bölgede esnaflık yapıyoruz ve bu tahribatlara karşı hassasız. İşyerimiz de restore edilmiş tarihî bir yapı...

Sizce esnaf eski esere ne kadar duyarlı?

Mercan Vergi Dairesi'nin hemen karşısında tarihî bir çeşme var. Sabah erken ve akşam geç saatlerde bu çeşmenin önünden geçirim. Yanında bulunan konfeksiyoncunun elbiseleri hep çeşmenin önünde durur. Bir gün konfeksiyoncunun tezgahını açmadığı bir saatte tesadüfen oradan geçiyordum, ne göreyim; çeşmenin kitabesi üzerine delikler açılmış, dübellere bir tente takılmış. Yalak bile doldurulmuş. Adeta eser katledilmiş. Şahane bir çeşme, uzunca bir de kitabesi var. Ben de civardaki çeşmelerde çalışma yapan arkadaşlardan KUDEB'i öğrendim ve şikayetlerimi ve önerilerimi sunmak için size geldim.

KUDEB tarafından yapılan çalışmalara bölge esnafının yaklaşımı nasıl oldu?

Kendi aramızda geçen konuşmalarda yapılan çalışmaları beğendiğimizden sıkça bahsediyoruz. Biliyorsunuz Süleymaniye, Beyazıt üniversite mekanı, öğrencilerin de kesinlikle beğendiklerini düşünüy-

Ali Baştuğ, Mart ayı başlarında KUDEB'e gelerek gönüllümüz olmak istediğini söyledi... Biz de kendisini daha yakından tanımak için birkaç soru sorduk...

Ali Baştuğ

yorum. Gençlerden çok ümitliyim. Bir zamanlar sokağımızda han olan yerde bir konak varmış mesela, eğer ayakta kalsaydı sokağımızın havası başka olurdu... Keşke bugünlere ulaşabilseydi... Kirazlı Mescit'in orada bulunan köşk yıkılmadan önce tavan işlemlerinin resmini bir arkadaşın yardımıyla çekme imkânına sahip olduk. Ahşap yapılara ve çeşmelerle ilgili çok anım var. Çocukluğumda Haseki'de muazzam bir köşk vardı. Bu köşkün bekçisi de babamın ahbabıydı. Burada gömme duvarlar, banyolar ve muhteşem bir

mimarîyle karşılaşmıştım. Köşk daha sonra yıkıldı ve otopark oldu. Ne zaman oradan geçsem anılarım canlanıyor. Hatta Kocamustafa Paşa'da Sümbül Efendi'nin arkası yan yana konaklardan oluşuyordu... Bu anlattıklarım 1960 öncesiydi, şimdiye çok şey değişti, ama yaptığınız çalışmalar benim anılarımı canlandırdı.

Sanırım, kitabeleri okuyamamak, üzerinde yazanı anlamamak insanları çeşmelere yabancılaştırıyor. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Hacca gittiğimde Mekke'de bulunan bir kitabeyi okuyamamak beni üzmüştü. Eski yazıyı yabancılar bizden daha iyi okuyorlar... En azından kitabenin yanına Latin harfleriyle yazılmış halini de koymak lazım ki bilmeyenler de bu şekilde öğrensinler, ama sanırım sizler böyle bir çalışma başlatmışsınız. Etnaf arkadaşlarım adına çok teşekkür ederim..

Yeni nesil gerçekten eski eserlerin korunması konusunda duyarlı. Özellikle de çeşme duvarlarına yerlere afiş asanlara müdahale etmek gerekiyor. Neyse ki artık İBB KUDEB'e bu konularla ilgili şikayetlerimizi sunma imkânımız var. İyi yapılan bir restorasyon çalışmasının halk tarafından da korunacağına inanıyorum. Şehir dışından gelen öğrencilere de gönüllü olarak turist rehberliği yapıyorum. İstanbul'da çok fazla bilinmeyen sarnıç, çeşme ve bentler hakkında bilgiler vermeye çalışıyorum.

Yurtdışında bu tip işler daha çok toplum gönüllüleri tarafından yapılır. Sizlerde kabul ederseniz, ben de artık bir KUDEB gönüllüsüyüm, önerilerimi zaman zaman sizlerle paylaşmak, tarihimizi tahrip edenleri uyarmak istiyorum..

Elbette kabul ederiz, verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederiz.